

Skriftlig redegørelse:

Redegørelse af 16/1 1992 om den vidtgående specialundervisning i folkeskolen.

(Redegørelse nr. R 8).

Undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder):

Indledning.

Da særfor sorgen i 1980 blev udlagt fra staten til amter og kommuner, blev den hidtidige statslige forpligtelse til at sørge for undervisningen af de sværest handicappede elever overført til folkeskolen, og det blev i folkeskoleloven fastsat, at ansvaret for undervisningen af elever, hvis udvikling krævede en særlig vidtgående hensyntagen eller støtte, påhvilede amtskommunerne (§ 19, stk. 2). Kommunen deltager i betalingen med et fast takstbeløb, som er ens for alle elever, og som for nærværende udgør ca. 50.000 kr. på årsbasis. Vidtgående specialundervisning koster i gennemsnit pr. elev ca. 165.000 kr. årligt, men der kan være store forskelle fra elev til elev og fra skole til skole.

Der er således tale om en variation i elevpris fra ca. 100.000 kr. til ca. 1 mio. kr. årligt.

I skoleåret 1988-89 modtog ca. 1 pct. af folkeskolens elever vidtgående specialundervisning, hvilket svarer til ca. 6.000 elever. Dette gennemsnit dækker dog over betydelige forskelle fra amtskommune til amtskommune med 0,68 pct. som laveste procent og 1,36 pct. som højeste.

Af de ca. 6.000 elever gik 45 pct. i specialskoler og 32 pct. i specialklasser ved almindelige skoler, mens de resterende 22 pct. var enkeltintegrerede i almindelige klasser. Også her er der temmelig store regionale variationer. Den procentuelle andel af elever, som de 14 amtskommuner har henvist til specialskoler, varierer således fra 72 pct. til 28 pct., og på tilsvarende måde varierer »enkeltintegrationen« fra 10 pct. til 34 pct.

Den samlede bruttoudgift til vidtgående specialundervisning i folkeskolen udgjorde i finansåret 1988 ca. 1 milliard kroner.

Udviklingen 1980-90.

Ved særfor sorgens udlægning i 1980 var der mellem Amtsrådsforeningen og Kommunernes Landsforening uenighed om, hvor det øko-

nomiske, pædagogiske og administrative ansvar for den vidtgående specialundervisning skulle placeres. KL gjorde gældende, at de pædagogiske opgaver, herunder driften af specialskolerne, skulle overtages af kommunerne, mens det økonomiske ansvar blev placeret hos amtskommunerne. Imod denne opfattelse fandt ARF det ikke acceptabelt at skille det økonomiske, det pædagogiske og det administrative ansvar.

Resultatet i 1980 blev, at der på grundlag af vejledende retningslinier fra Undervisningsministeriet blev udarbejdet planer i samtlige amtskommuner for tilrettelæggelsen og den videre udlægning af den vidtgående specialundervisning under amtskommunalt ansvar.

Generelt har overførslen af statens ansvar for undervisningen af de svært handicappede elever til amter og kommuner givet sig udslag i en markant kvantitativ og kvalitativ forbedring af undervisningsforholdene for svært handicappede elever i folkeskolen, især hvad angår undervisningen på specialskolerne. Amtskommunerne har dog også – i varierende grad – støttet mere integreret specialundervisning. Det kan i den forbindelse noteres, at der kun i meget sjældne tilfælde har været uenighed mellem den amtskommunale administration af ordningen og forældrene til de svært handicappede elever.

Fra kommunal side blev det imidlertid allerede tidligt i 1980'erne påpeget, at det manglende kommunale driftsansvar for den vidtgående specialundervisning i nogen grad hæmmede udviklingen af en fleksibel, men sammenhængende folkeskole. Dette dilemma er klart kommet til udtryk i de mange tilfælde, hvor en amtskommune og en kommune har skullet, men ikke kunnet blive enige om, hvorvidt en given elev var berettiget til vidtgående specialundervisning.

Bl.a. på denne baggrund etablerede jeg på opfordring fra Kommunernes Landsforening – og i forståelse med Amtsrådsforeningen – en arbejdsgruppe med den opgave at vurdere de indvundne erfaringer og at stille forslag til eventuelle ændringer.

Denne arbejdsgruppe foreslog i 1985 – dog uden støtte fra Amtsrådsforeningen – at visitationsretten skulle overføres til kommunerne, som derfor også skulle have en større del af det økonomiske ansvar.